

***Pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami
żywiolowymi***

(artykuł 107 ust. 2 lit. b) TFUE)

Lista kontrolna dla państw członkowskich

Artykuł 107 ust. 2 lit. b) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowi, że pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi jest zgodna z rynkiem wewnętrznym. Zgodnie z art. 108 TFUE zamiar przyznania tego typu pomocy przez państwo członkowskie musi zostać zgłoszony do Komisji; Komisja odpowiada za weryfikację wystąpienia klęski żywiołowej, na którą powołano się w celu otrzymania pomocy.

W sytuacjach nadzwyczajnych spowodowanych klęskami żywiołowymi niezbędna jest szybka reakcja organów przyznających pomoc. Należy zatem zapewnić szybkie wdrożenie przewidywanych środków pomocy. Celem niniejszej listy kontrolnej jest udzielenie państwom członkowskim orientacyjnych wskazówek, w oparciu o praktykę Komisji, dotyczących informacji, które należy przedłożyć, aby ułatwić i przyspieszyć proces zgłoszenia i zatwierdzenia pomocy.

- Część I listy kontrolnej dotyczy **zgłaszania programów pomocy po wystąpieniu klęski żywiołowej**.
- Część II dotyczy **zgłaszania programów ex ante** w odniesieniu do niektórych rodzajów klęsk żywiołowych. Programy tego typu są zgłaszane do Komisji z wyprzedzeniem; obejmują ogólne ramy przyznawania pomocy mającej na celu naprawienie szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe określonego rodzaju lub kilku określonych rodzajów, które mogą wystąpić w przyszłości. W przypadku wystąpienia klęski żywiołowej objętej programem ex ante składanie oddzielnego powiadomienia dotyczącego danej klęski nie jest konieczne. Program ex ante nakłada jednak na państwo członkowskie obowiązek sprawozdawczy ex post w odniesieniu do konkretnej klęski żywiołowej; w przypadku jej wystąpienia państwo członkowskie jest zobowiązane do powiadomienia Komisji o precyzyjnym zakresie zastosowania programu. Można ustanowić programy ex ante obejmujące klęski żywiołowe, w odniesieniu do których dotychczasowa praktyka Komisji jest już utrwalona (np. trzęsienia ziemi, lawiny, osuwiska i powodzie).
- Część III listy kontrolnej dotyczy informacji wymaganych w kontekście **sprawozdawczości ex post w sprawie pomocy przyznanej w ramach programu ex ante**.

Stosowanie niniejszej listy kontrolnej nie jest obowiązkowe, jednak państwa członkowskie mogą używać jej jako wskazówek podczas przygotowywania zgłoszeń¹. W przypadku **zgłoszenia** państwo członkowskie musi zastosować zwykłą procedurę notyfikacyjną

¹ Niniejszy dokument jest dokumentem roboczym służb Komisji Europejskiej i ma charakter informacyjny. Nie odzwierciedla on oficjalnego stanowiska Komisji w przedmiotowej sprawie ani nie uprzedza takiego stanowiska. Nie stanowi on przepisów prawa i pozostaje bez uszczerbku dla interpretacji postanowień Traktatu dotyczących pomocy państwa przez Trybunał Sprawiedliwości lub Sąd Unii Europejskiej.

(przedkładając za pośrednictwem SANI odpowiednie formularze notyfikacyjne² określone w załączniku I do rozporządzenia (WE) nr 794/2004); formularze te można wypełnić na podstawie właściwej części niniejszej listy kontrolnej (części I albo części II).

W odniesieniu do sprawozdawczości w sprawie konkretnego zdarzenia w kontekście programów ex ante, państwa członkowskie powinny korzystać z części III niniejszej listy kontrolnej³.

Należy również zwrócić uwagę na szczegółowe przepisy dotyczące przyznawania pomocy mającej na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi na rzecz przedsiębiorstw zajmujących się produkcją, przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu produktów rolnych wymienionych w załączniku I do Traktatu⁴ oraz przedsiębiorstw z sektora rybołówstwa i akwakultury⁵.

CZĘŚĆ I - Zgłoszenie programu po wystąpieniu danej klęski żywiołowej

Państwa członkowskie mają obowiązek zgłaszania programów pomocy mającej na celu naprawienie szkód spowodowanych konkretną klęską żywiołową, która wystąpiła w przeszłości. W takim przypadku państwo członkowskie musi zastosować się do normalnej procedury notyfikacyjnej (poprzez SANI); pomocy nie można przyznać przed zatwierdzeniem zgłaszanego programu przez Komisję.

Poniżej wymieniono kilka elementów, które powinny znaleźć się w takim zgłoszeniu; wykaz powstał na podstawie doświadczeń z poprzednich decyzji Komisji. Jest to orientacyjna lista, którą należy dostosować do każdego konkretnego programu.

1. Okoliczności stanu faktycznego

1.1. Rodzaj zdarzenia

Proszę wyraźnie opisać daną klęskę żywiołową. W przypadku serii zdarzeń proszę jasno wyjaśnić związek między nimi (np. wyjątkowo silne opady deszczu, które doprowadziły do wezbrania rzeki, które doprowadziło do powodzi, która doprowadziła do osuwisk itd.). Proszę przesłać wszelkie istotne dokumenty, w szczególności wszelkie oficjalne sprawozdania obrazujące powagę zdarzenia.

Kiedy nastąpiła klęska żywiołowa?

² Standardowy formularz notyfikacyjny I oraz – w przypadku pomocy dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie produkcji, przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych wchodzących w zakres załącznika I do Traktatu – formularz III.12.N (uzupełniający arkusz informacyjny dotyczący pomocy przeznaczonej na wyrównanie szkód w produkcji rolnej lub w środkach produkcji rolnej) oraz – w przypadku pomocy dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze rybołówstwa i akwakultury – formularz III.14 (formularz informacji uzupełniających dotyczący pomocy dla rybołówstwa i akwakultury).

³ Trzeba tutaj podkreślić odrębność przedmiotowej sprawozdawczości w sprawie konkretnej klęski żywiołowej oraz sprawozdawczości na podstawie załącznika 3 do rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1).

⁴ Wytyczne wspólnotowe w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2007–2013 (Dz.U. C 319 z 27.12.2006).

⁵ Wytyczne do celów analizy pomocy państwa dla rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. C 84 z 3.4.2008, s. 10).

1.2. Kwalifikacja „klęski żywiołowej” przez państwo członkowskie

Czy zdarzenie zostało zakwalifikowane jako klęska żywiołowa według prawa krajowego⁶? Proszę zaznaczyć, kiedy to nastąpiło, i przedłożyć kopie odpowiednich dokumentów.

Czy istnieje system stopniowania powagi klęski żywiołowej? Jeżeli tak, proszę go objaśnić i przedstawić obiektywne kryteria zastosowane podczas oceny.

Czy jest to „poważna klęska” w rozumieniu art. 2 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 2012/2002⁷?

Czy złożono wniosek do Funduszu Solidarności Unii Europejskiej (administrowanego przez Dyрекję Generalną ds. Polityki Regionalnej)? Jaki jest status/wynik wniosku?

Proszę podać, jakiego rodzaju dane lub sprawozdania meteorologiczne zostały wzięte pod uwagę (np. opady w mm na m², wykresy, fotografie itp.). Najlepszym źródłem tego typu danych powinien być krajowy instytut meteorologii lub inny właściwy organ.

W przypadku, gdy w ostatnich latach klęski żywiołowe tego typu (lub podobne zdarzenia niezakwalifikowane jako klęska żywiołowa) wystąpiły w tym samym regionie (tych samych regionach) więcej niż raz, proszę porównać obecny przypadek do poprzednich i ocenić powagę przedmiotowego zdarzenia.

1.3. Zakres terytorialny programu

Proszę jasno określić zakres terytorialny programu (kraj, region). W jaki sposób i na jakiej podstawie określono zakres terytorialny?

Proszę przedstawić wyczerpującą listę dotkniętych regionów lub gmin, w miarę możliwości z zastosowaniem tej samej klasyfikacji map pomocy regionalnej (poziomy NUTS 2/NUTS 3).

Przydatne będą następujące informacje: dotknięta populacja (również jako odsetek całej populacji dotkniętego kraju/obszaru), rodzaj dotkniętej działalności gospodarczej, znaczenie gospodarcze dotkniętego regionu (dotkniętych regionów) dla PKB kraju, mapy przedstawiające lokalizację dotkniętych regionów.

Czy jest to klęska transnarodowa (czy została uznana za klęskę żywiołową również przez sąsiednie państwa)?

1.4. Poziom zniszczeń

Proszę oszacować poziom zniszczeń wyrządzonych przez klęskę żywiołową. W jaki sposób i na jakiej podstawie określono ten poziom?

2. Podstawa prawna

2.1. Ogólna podstawa prawna

Czy istnieje ogólna podstawa prawna, np. ogólne prawo dotyczące interwencji w przypadku klęsk żywiołowych? Proszę przedłożyć kopie odpowiednich dokumentów.

⁶ Proszę zauważyć, że kwalifikacja według prawa krajowego nie wiąże na tym etapie Komisji w odniesieniu do jej własnej analizy (kwalifikacja danego zdarzenia jako klęski żywiołowej dla celów stosowania artykułu 107 ust. 2 lit. b) TFUE jest dokonywana przez Komisję na podstawie jej własnej praktyki oraz w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości).

⁷ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2012/2002 z dnia 11 listopada 2002 r. ustanawiające Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (Dz.U. L 311 z 14.11.2002, s. 3).

2.2. Szczegółowa podstawa prawna

Czy istnieje szczegółowa podstawa prawna, np. rozporządzenie wykonawcze do prawa ogólnego, szczegółowy program określający metodę obliczania szkód itp.? Proszę przedłożyć kopie odpowiednich dokumentów.

Proszę zaznaczyć, czy podstawę prawną przyjęto na szczeblu krajowym, czy regionalnym.

3. Beneficjenci

3.1. Rodzaj beneficjentów

Jeżeli osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej są również uprawnione do otrzymania pomocy w ramach programu, proszę wyraźnie oddzielić warunki stosowane w odniesieniu do ww. osób fizycznych od warunków stosowanych w odniesieniu do przedsiębiorstw lub osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Pomoc dla osób fizycznych (np. ewakuowanych rodzin), o ile nie prowadzą one działalności gospodarczej, nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

Czy środek obejmuje duże przedsiębiorstwa? MŚP? Mikroprzedsiębiorstwa?

Czy w odniesieniu do MŚP lub innego rodzaju beneficjentów stosuje się specjalne warunki?

3.2. Wybór beneficjentów

Jak wybrano beneficjentów (np. na podstawie wniosków o pomoc składanych w określonym terminie po wystąpieniu klęski żywiołowej)?

Czy płatność jest gwarantowana wszystkim beneficjentom, którzy złożyli wniosek? Jeżeli nie, jakie są kryteria przyznawania pomocy, jeżeli liczba złożonych wniosków przekracza budżet: kolejność składania wniosków; proporcjonalne obniżenie pomocy dla wszystkich beneficjentów, aby wystarczyło środków dla nowych wnioskodawców; inne kryteria?

3.3. Liczba beneficjentów

Proszę określić szacunkową liczbę beneficjentów. W miarę możliwości proszę podać ww. informacje z podziałem na rodzaj beneficjenta i dotknięty region (np. w regionie A: 10 dużych przedsiębiorstw, 15 MŚP i 20 mikroprzedsiębiorstw).

Jeżeli w momencie zgłoszenia nie jest dostępny wyczerpujący wykaz beneficjentów lub jeżeli nastąpi istotna zmiana w ich liczbie, wyczerpujący wykaz proszę jak najszybciej przekazać Komisji, z zachowaniem terminów ustanowionych w zgłoszeniu i nie później niż w momencie składania sprawozdania rocznego.

3.4. Zakres sektorowy programu

Proszę jasno określić, jakie sektory obejmuje program (przedsiębiorstwa ze wszystkich sektorów gospodarki, tylko z niektórych sektorów czy z wyjątkiem przedsiębiorstw z niektórych sektorów).

Z uwagi na szczególne przepisy obowiązujące w odniesieniu do przedsiębiorstw z sektora rybołówstwa i akwakultury oraz przedsiębiorstw zajmujących się produkcją, przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu produktów rolnych wymienionych w załączniku I do Traktatu, proszę zaznaczyć, czy przedmiotowy środek obejmuje te sektory, czy też raczej odrębny program obejmujący jeden z powyższych sektorów lub obydwa powyższe sektory został lub zostanie osobno zgłoszony do Komisji.

Jeżeli jakieś sektory są wykluczone z programu, czy planuje się przyjęcie programu sektorowego?

4. Opóźnienie terminu zgłoszenia i trwania programu

Pomiędzy przedmiotową klęską żywiołową i szkodą musi występować związek przyczynowy. Łatwiej go wykazać, kiedy pomoc jest zgłaszana w „rozsądnym” terminie po wystąpieniu klęski żywiołowej⁸.

Proszę zadbać o włączenie klauzuli zawieszającej jasno stwierdzającej, że pomoc nie zostanie przyznana przed zatwierdzeniem zgłaszanego programu przez Komisję.

Do kiedy beneficjenci mogą ubiegać się o rekompensatę szkód spowodowanych przez daną klęskę żywiołową?

Do kiedy można przyznawać pomoc w ramach zgłoszonego programu? W tym kontekście należy zauważyć, że Komisja zatwierdzi wyłącznie programy o ograniczonym czasie trwania⁹.

Do kiedy beneficjenci mogą otrzymywać płatności w ramach pomocy przyznanej na podstawie zgłoszonego programu¹⁰?

5. Pula środków i finansowanie

Proszę wyraźnie podać szacunkowy budżet całkowity programu oraz szacunkowy podział na poszczególne lata (jeżeli program trwa dłużej niż rok) i na raty (jeżeli płatności mają odbywać się w ratach).

Jeżeli budżet nie jest jasno określony na etapie weryfikacji szkód, dostępne dane należy przedstawić jak najszybciej, w rozsądnych granicach czasowych i nie później niż w momencie składania sprawozdania rocznego.

Proszę podać sposób finansowania pomocy. Jeśli pomoc nie jest finansowana z ogólnego budżetu państwa/regionu/gminy, proszę wyjaśnić, w jaki sposób jest finansowana.

Czy program będzie współfinansowany z funduszy strukturalnych/Funduszu Spójności?

Jeżeli tak, należy potwierdzić, że będą przestrzegane zasady stosowane w odniesieniu do ww. funduszy, w szczególności przepisy ustanowione rozporządzeniem Rady (WE) nr 1083/2006 („rozporządzeniem ogólnym w sprawie funduszy strukturalnych”).

Czy program będzie współfinansowany z Funduszu Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)?

Jeżeli tak, należy potwierdzić, że będą przestrzegane zasady stosowane w odniesieniu do ww. funduszu, w szczególności przepisy ustanowione rozporządzeniem Rady (WE) nr

⁸ Np. w przypadku pomocy dla sektora rolnego, bez szczegółowego uzasadnienia Komisja nie zatwierdzi wniosków o pomoc przedłożonych później niż trzy lata po wystąpieniu zdarzenia (pkt 119 wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2007–2013); w przypadku sektora rybołówstwa i akwakultury środek pomocy Proszę zgłosić do Komisji w ciągu jednego roku od powiązanego zdarzenia (pkt 4.4 wytycznych do celów analizy pomocy państwa dla rybołówstwa i akwakultury).

⁹ Maksymalnie sześć lat w przypadku pomocy dla produkcji i innych sektorów (por. też art. 4 ust. 2 lit b) rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1, ze zmianami), oraz pkt 7.2 części I ogólnego formularza notyfikacyjnego załączonego do ww. rozporządzenia); maksymalnie siedem lat w przypadku pomocy dla sektora rolnego (zgodnie z sekcją VIII.B wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2007–2013).

¹⁰ Np. w przypadku pomocy dla sektora rolnego, bez szczegółowego uzasadnienia Komisja nie zatwierdzi wniosków o pomoc, która ma zostać wypłacona więcej niż cztery lata po zdarzeniu (pkt V.B.1 wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2007–2013).

2012/2002¹¹ ustanawiającym FSUE oraz przepisy ustanowione w decyzji przyznającej pomoc z FSUE w tym szczególnym przypadku klęski żywiołowej.

6. Koszty kwalifikowalne

6.1. Rodzaj szkód objętych programem

Pomiędzy przedmiotową klęską żywiołową i szkodą musi występować związek przyczynowy. W jaki sposób zostanie stwierdzone, że szkoda powstała wyłącznie w wyniku klęski żywiołowej? Proszę przesłać wszelkie istotne dokumenty, w szczególności wszelkie oficjalne sprawozdania.

Proszę jasno określić rodzaj szkód objętych programem. Przykłady: uszkodzenia maszyn i urządzeń, uszkodzenia budynków (należy wprowadzić rozróżnienie na budynki wykorzystywane do celów handlowych i do celów mieszkaniowych), szkody w infrastrukturze, uszkodzenia pojazdów (zarejestrowany majątek ruchomy), uszkodzenia niezarejestrowanego majątku ruchomego (np. mebli), szkody dotyczące zapasów, produkcji w toku, wyrobów i towarów gotowych, szkody związane z utratą dochodu, szkody z powodu zawieszenia działalności itp.

Czy jakiś rodzaj szkód jest wyraźnie wyłączony?

6.2. Metoda obliczania do celów ustalenia zakresu szkód

Proszę podać szczegółową metodologię dla każdego typu szkód.

Przykłady:

- w odniesieniu do uszkodzeń maszyn i urządzeń: metoda zmodyfikowanej wartości zakupu;
- w odniesieniu do szkód dotyczących zapasów, wyrobów gotowych, itp.: na podstawie dokumentów księgowych będących dowodem ich istnienia w momencie wystąpienia szkody;
- w odniesieniu do szkód związanych z utratą dochodu: średni dochód przed odliczeniem odsetek i podatków, amortyzacji i kosztów pracy, w oparciu o rachunek zysków i strat, pomnożony przez dni zawieszenia działalności.

Proszę podać, w jaki sposób zostanie ustalona wartość szkód przypadających na poszczególnych beneficjentów (niezależna ekspertyza, własna ocena szkód poniżej określonego progu itp.).

Czy przy ocenie szkód i kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą bierze się pod uwagę amortyzację dóbr materialnych?

W przypadku, gdy naprawienie szkód jest niemożliwe, proszę opisać warunki, na jakich przewiduje się zastąpienie uszkodzonego mienia w ramach programu pomocy (zakup nowego sprzętu lub budowę nowej infrastruktury i budynków itp.).

Czy przewiduje się jakiegokolwiek restrykcyjne warunki (np. minimalna lub maksymalna wysokość szkody, tylko jeden rodzaj szkód poniesionych przez danego beneficjenta pokrywany w ramach programu, brak możliwości połączenia pewnych rodzajów szkód itp.)?

W jaki sposób będzie można wykluczyć nadmierną rekompensatę? Proszę szczegółowo wyjaśnić mechanizm, który pozwoli zagwarantować, że rekompensata nie przekroczy 100%

¹¹ Zob. przypis 5.

szkód spowodowanych bezpośrednio przez klęskę żywiołową (np. potrącenie wypłat z ubezpieczenia).

7. Forma pomocy i kwota pomocy

Proszę podać, w jakiej formie pomoc zostanie udostępniona beneficjentom. Przykłady: dotacja bezpośrednia, dotacja zwrotna, pożyczka uprzywilejowana (w tym szczegóły zabezpieczenia pożyczki), dotacja na spłatę odsetek, korzyść podatkowa (należy sprecyzować: ulga podatkowa, zmniejszenie podstawy opodatkowania, obniżenie stawki podatkowej, odroczenie spłaty podatku, inne), obniżenie składek na ubezpieczenia społeczne (lub zezwolenie na późniejsze opłacenie ww. składek), umorzenie długu, gwarancja (w tym m.in. informacje o pożyczce bądź innej transakcji finansowej objętej gwarancją, wymaganym zabezpieczeniu oraz składce do opłacenia).

W przypadku nieprzejrzystych form pomocy (innych niż dotacje bezpośrednie) proszę podać, w jaki sposób zostanie obliczony ekwiwalent dotacji brutto.

Dla każdego instrumentu pomocy proszę podać dokładny opis zasad i warunków jej stosowania, w szczególności intensywność pomocy, jej opodatkowanie oraz informację, czy pomoc zostaje przyznana automatycznie po spełnieniu pewnych obiektywnych kryteriów (jeśli tak, proszę podać te kryteria) lub też czy występuje element uznania ze strony podmiotów udzielających pomocy.

Czy program umożliwia wybór między różnymi formami pomocy lub połączenie różnych form pomocy (na podstawie określonych kryteriów lub bez uwzględniania żadnych kryteriów)? Proszę wyjaśnić.

Czy program określa maksymalną kwotę pomocy przypadającą na beneficjenta?

8. Intensywność i kumulacja pomocy

Intensywność pomocy jest wyrażana jako odsetek (obliczany w drodze dzielenia kwoty pomocy przez koszty kwalifikowalne). Proszę wyjaśnić potencjalne zróżnicowanie intensywności pomocy (np. w przypadku mienia ubezpieczonego i nieubezpieczonego, różnych rodzajów kosztów kwalifikowalnych, różnych form pomocy, różnych rodzajów szkód, różnych rodzajów beneficjentów itp.).

Czy pomoc może być łączona z pomocą otrzymaną na podstawie innych programów – lokalnych, regionalnych, krajowych lub wspólnotowych – w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych i tego samego celu/różnych celów? Z pomocą *de minimis*? Z wypłatami z tytułu ubezpieczenia? Ze środkami z innych źródeł?

Proszę jasno objaśnić możliwe sposoby kumulowania pomocy przyznanej w ramach zgłaszanego programu z pomocą/odszkodowaniem z innych źródeł.

Kwotę rekompensaty oblicza się w odniesieniu do indywidualnego beneficjenta. Całkowita kwota rekompensaty, obejmująca m.in. pomoc otrzymaną w ramach przedmiotowego programu, wypłaty z tytułu ubezpieczenia i inne wsparcie, nie może przekroczyć 100% wartości szkód wyrządzonych przez klęskę żywiołową.

9. Organ przyznający pomoc i zarządzanie programem pomocy

Proszę podać organ przyznający pomoc (ww. organ może różnić się w zależności od formy pomocy).

Proszę wskazać instancje/organy odpowiedzialne za zarządzanie programem.

Czy do zarządzania programem powołano specjalne organy (komisje regionalne itp.)? Jeżeli tak, proszę wyjaśnić ich skład, mandat, uprawnienia itp.

Proszę wyjaśnić podstawowe wymagania dla wniosków o przyznanie pomocy (terminy składania wniosków, specjalne druki wniosków itp.).

Jakie dowody muszą przedłożyć beneficjenci (faktury, sprawozdania z kontroli budynków, zamówienia na materiały itp.)? Kto będzie gromadził dowody i przeprowadzał ich ocenę (niezależni eksperci, specjalnie powołane komisje, własna ocena szkód poniżej określonego progu itp.)?

Proszę określić organ odpowiedzialny za płatności. Jeżeli odpowiada za nie więcej niż jeden organ, proszę wyjaśnić zasady ich współpracy, a w szczególności metody zagwarantowania, że wszystkie płatności zostaną zidentyfikowane, a kumulacja nie doprowadzi do nadmiernej rekompensaty.

CZEŚĆ II - Zgłaszanie programów *ex ante* w odniesieniu do niektórych rodzajów klęsk żywiołowych

Państwa członkowskie mogą zgłosić ogólne ramy pomocy mającej na celu naprawienie szkód powstałych w wyniku wystąpienia klęski żywiołowej określonego rodzaju lub kilku określonych rodzajów w przyszłości; w takim przypadku nie trzeba osobno zgłaszać pomocy przyznanej po każdym wystąpieniu klęski żywiołowej. Można ustanowić programy *ex ante* obejmujące klęski żywiołowe, w odniesieniu do których dotychczasowa praktyka Komisji jest już utrwalona (np. trzęsienia ziemi, lawiny, osuwiska i powodzie). Programy muszą nakładać na państwa członkowskie obowiązek sprawozdawczy *ex post*; w przypadku wystąpienia klęski żywiołowej państwo członkowskie jest zobowiązane do powiadomienia Komisji o precyzyjnym zakresie zastosowania programu.

Poniżej wymieniono kilka elementów przewijających się w dotychczasowej praktyce Komisji, które powinny się znaleźć w zgłoszeniach *en ante*. Jest to orientacyjna lista, którą można dostosować do głównych cech każdego konkretnego programu.

1. Okoliczności stanu faktycznego

1.1. Typ zdarzenia (zdarzeń)

Proszę jasno określić rodzaj(e) klęsk żywiołowych, które zostaną objęte wsparciem w ramach zgłaszanego programu.

1.2. Kwalifikacja „klęski żywiołowej” przez państwo członkowskie

Proszę podać formalne kryteria zakwalifikowania danego zdarzenia jako klęski żywiołowej (systemy krajowe, zgodność z definicją „poważnej klęski” podaną w art. 2 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) 2012/2002¹², inne).

Proszę podać, na jakim szczeblu podejmowane są decyzje (np. dekret prezydenta, decyzja ministerialna, decyzja władz regionu lub władz lokalnych).

¹² Zob. przypis 5.

Proszę zaznaczyć, jakiego rodzaju dane lub sprawozdania meteorologiczne zostaną wzięte pod uwagę (np. mm opadów na m², wykresy, fotografie itp.). Najlepszym źródłem tego typu danych powinien być krajowy instytut meteorologii lub inny właściwy organ.

Czy istnieje system stopniowania powagi klęski żywiołowej? Jeżeli tak, proszę go objaśnić i przedstawić obiektywne kryteria zastosowane podczas oceny.

1.3. Zakres terytorialny programu

Proszę jasno określić zakres terytorialny programu (region, kraj). W jaki sposób i na jakiej podstawie określono zakres terytorialny?

2. Podstawa prawna

2.1. Ogólna podstawa prawna

Czy istnieje ogólna podstawa prawna, np. ogólne prawo dotyczące interwencji w przypadku klęsk żywiołowych? Proszę przedłożyć kopie odpowiednich dokumentów.

2.2. Konkretna podstawa prawna

Czy istnieje konkretna podstawa prawna, np. rozporządzenie wykonawcze do prawa ogólnego, szczegółowy program określający metodę obliczania szkód itp.?

Proszę zaznaczyć, czy ww. podstawę prawną przyjęto na szczeblu krajowym, czy regionalnym. Proszę przedłożyć kopie odpowiednich dokumentów.

3. Beneficjenci

3.1. Rodzaj beneficjentów

Jeżeli osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej też są uprawnione do otrzymania pomocy w ramach programu, proszę wyraźnie oddzielić warunki stosowane w odniesieniu do ww. osób fizycznych od warunków stosowanych w odniesieniu do przedsiębiorstw lub osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Pomoc dla osób fizycznych (np. ewakuowanych rodzin), o ile nie prowadzą one działalności gospodarczej, nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

Czy środek obejmuje duże przedsiębiorstwa? MŚP? Mikroprzedsiębiorstwa?

Czy w odniesieniu do MŚP lub innego rodzaju beneficjentów stosuje się specjalne warunki?

3.2. Wybór beneficjentów

W jaki sposób zostaną wybrani beneficjenci (np. na podstawie wniosków o pomoc składanych w określonym terminie po wystąpieniu klęski żywiołowej)?

Jak zostaną wybrani beneficjenci w przypadku, gdy budżet jest niewystarczający?

3.3. Liczba beneficjentów

Jeżeli to możliwe, proszę podać szacunkową liczbę beneficjentów.

3.4. Zakres sektorowy programu

Proszę jasno określić, jakie sektory obejmuje program (przedsiębiorstwa ze wszystkich sektorów gospodarki, tylko z niektórych sektorów czy z wyjątkiem przedsiębiorstw z niektórych sektorów).

Z uwagi na szczególne przepisy obowiązujące w odniesieniu do przedsiębiorstw z sektora rybołówstwa i akwakultury oraz przedsiębiorstw zajmujących się produkcją, przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu produktów rolnych wymienionych w załączniku I do Traktatu, proszę zaznaczyć, czy przedmiotowy środek obejmuje te sektory, czy też raczej odrębny program obejmujący jeden z powyższych sektorów lub obydwie powyższe sektory został lub zostanie osobno zgłoszony do Komisji.

Jeżeli jakieś sektory są wykluczone z programu, czy planuje się przyjęcie programu sektorowego?

4. Czas trwania programu pomocy

Pomiędzy przedmiotową klęską żywiołową i szkodą musi występować związek przyczynowy. Łatwiej go wykazać, kiedy pomoc jest zgłaszana w „rozsądnym” terminie po wystąpieniu klęski żywiołowej¹³.

Do kiedy beneficjenci mogą ubiegać się o rekompensatę szkód spowodowanych przez daną klęskę żywiołową?

Do kiedy można przyznawać pomoc w ramach zgłoszonego programu? W tym kontekście należy zauważyć, że Komisja zatwierdzi wyłącznie programy o ograniczonym czasie trwania¹⁴.

Do kiedy beneficjenci mogą otrzymywać płatności w ramach pomocy przyznanej na podstawie zgłoszonego programu¹⁵?

5. Pula środków i finansowanie

Jeżeli to możliwe, proszę podać orientacyjny pułap całkowitej kwoty budżetu przeznaczonego na program, jak również kwoty na mieszkańca, na rodzaj szkody lub na instrument pomocy.

Czy ustalono maksymalną kwotę pomocy przypadającej na beneficjenta?

Czy płatność jest gwarantowana wszystkim beneficjentom, którzy złożyli wniosek? Jeżeli nie, jakie są kryteria przyznawania pomocy, jeżeli liczba złożonych wniosków przekracza budżet: kolejność składania wniosków; proporcjonalne obniżenie pomocy dla wszystkich beneficjentów, aby wystarczyło środków dla nowych wnioskodawców; inne kryteria?

Proszę podać sposób finansowania pomocy. Jeśli pomoc nie jest finansowana z ogólnego budżetu państwa/regionu/gminy, proszę wyjaśnić, w jaki sposób jest finansowana.

Czy przewidziano współfinansowanie z funduszy strukturalnych/Funduszu Spójności?

Jeżeli tak, należy potwierdzić, że będą przestrzegane zasady stosowane w odniesieniu do ww.

¹³ Np. w przypadku pomocy dla sektora rolnego, bez szczegółowego uzasadnienia Komisja nie zatwierdzi wniosków o pomoc przedłożonych później niż trzy lata po wystąpieniu zdarzenia (pkt 119 wytycznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2007–2013); w przypadku sektora rybołówstwa i akwakultury środek pomocy Proszę zgłosić do Komisji w ciągu jednego roku od powiązanego zdarzenia (pkt 4.4 wytycznych do celów analizy pomocy państwa dla rybołówstwa i akwakultury).

¹⁴ Maksymalnie sześć lat w przypadku pomocy dla produkcji i innych sektorów (por. też art. 4 ust. 2 lit b) rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1, ze zmianami), oraz pkt 7.2 części I ogólnego formularza notyfikacyjnego załączonego do ww. rozporządzenia); maksymalnie siedem lat w przypadku pomocy dla sektora rolnego (zgodnie z sekcją VIII.B wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2007–2013).

¹⁵ Np. w przypadku pomocy dla sektora rolnego, bez szczegółowego uzasadnienia Komisja nie zatwierdzi wniosków o pomoc, która ma zostać wypłacona więcej niż cztery lata po zdarzeniu (pkt V.B.1 wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2007–2013).

funduszy, w szczególności przepisy ustanowione rozporządzeniem Rady (WE) nr 1083/2006 („rozporządzeniem ogólnym w sprawie funduszy strukturalnych”).

Czy przewidziano współfinansowanie z Funduszu Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)? Jeżeli tak, należy potwierdzić, że będą przestrzegane zasady stosowane w odniesieniu do ww. funduszu, w szczególności przepisy ustanowione rozporządzeniem Rady (WE) nr 2012/2002¹⁶ ustanawiającym FSUE oraz przepisy ustanowione w decyzji przyznającej pomoc z FSUE w tym szczególnym przypadku klęski żywiołowej.

6. Koszty kwalifikowalne

6.1. Rodzaj szkód objętych programem

Pomiędzy przedmiotową klęską żywiołową i szkodą musi występować związek przyczynowy. W jaki sposób zostanie stwierdzone, że szkoda powstała wyłącznie w wyniku klęski żywiołowej? Proszę przesłać wszelkie istotne dokumenty, w szczególności wszelkie oficjalne sprawozdania.

Proszę jasno określić rodzaj szkód, jakie będą objęte wsparciem w ramach zgłoszonego programu. Przykłady: uszkodzenia maszyn i urządzeń, uszkodzenia budynków (należy wprowadzić rozróżnienie na budynki wykorzystywane do celów handlowych i do celów mieszkaniowych), szkody w infrastrukturze, uszkodzenia pojazdów (zarejestrowany majątek ruchomy), uszkodzenia niezarejestrowanego majątku ruchomego (np. mebli), szkody dotyczące zapasów, produkcji w toku, wyrobów i towarów gotowych, szkody związane z utratą dochodu, szkody z powodu zawieszenia działalności itp.

Czy jakiś rodzaj szkód jest wyraźnie wyłączony?

6.2. Metoda obliczania do celów ustalenia zakresu szkód

Proszę podać szczegółową metodologię dla każdego typu szkód.

Przykłady:

- w odniesieniu do uszkodzeń maszyn i urządzeń: metoda zmodyfikowanej wartości zakupu;
- w odniesieniu do szkód dotyczących zapasów, wyrobów gotowych, itp.: na podstawie dokumentów księgowych będących dowodem ich istnienia w momencie wystąpienia szkody;
- w odniesieniu do szkód związanych z utratą dochodu: średni dochód przed odliczeniem odsetek i podatków, amortyzacji i kosztów pracy, w oparciu o rachunek zysków i strat, pomnożony przez dni zawieszenia działalności.

Proszę podać, w jaki sposób zostanie ustalona wartość szkód przypadających na poszczególnych beneficjentów (niezależna ekspertyza, własna ocena szkód poniżej określonego progu itp.).

Czy przy ocenie szkód i kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą bierze się pod uwagę amortyzację dóbr materialnych?

W przypadku, gdy naprawienie szkód jest niemożliwe, proszę opisać warunki, na jakich przewiduje się zastąpienie uszkodzonego mienia w ramach programu pomocy (zakup nowego sprzętu lub budowę nowej infrastruktury i budynków itp.).

¹⁶ Zob. przypis 5.

Czy przewiduje się jakiegokolwiek restrykcyjne warunki (np. minimalna lub maksymalna wysokość szkody, tylko jeden rodzaj szkód poniesionych przez danego beneficjenta pokrywany w ramach programu, brak możliwości połączenia pewnych rodzajów szkód itp.)?

W jaki sposób będzie można wykluczyć nadmierną rekompensatę? Proszę szczegółowo wyjaśnić mechanizm, który pozwoli zagwarantować, że rekompensata nie przekroczy 100% szkód spowodowanych bezpośrednio przez klęskę żywiołową (np. potrącenie wypłat z ubezpieczenia).

7. Forma pomocy i kwota pomocy

Proszę podać, w jakiej formie pomoc zostanie udostępniona beneficjentom. Przykłady: dotacja bezpośrednia, dotacja zwrotna, pożyczka uprzywilejowana (w tym szczegóły zabezpieczenia pożyczki), dotacja na spłatę odsetek, korzyść podatkowa (należy sprecyzować: ulga podatkowa, zmniejszenie bazy podatkowej, obniżenie stawki podatkowej, odroczenie spłaty podatku, inne), obniżenie składek na ubezpieczenia społeczne (lub zezwolenie na późniejsze opłacenie ww. składek), umorzenie długu, gwarancja (w tym m.in. informacje o pożyczce bądź innej transakcji finansowej objętej gwarancją, wymaganym zabezpieczeniu oraz składce do opłacenia).

W przypadku nieprzejrzystych form pomocy (innych niż dotacje bezpośrednie) proszę podać, w jaki sposób zostanie obliczony ekwiwalent dotacji brutto.

Dla każdego instrumentu pomocy proszę podać dokładny opis zasad i warunków jej stosowania, w szczególności intensywność pomocy, jej opodatkowanie oraz informację, czy pomoc zostaje przyznana automatycznie po spełnieniu pewnych obiektywnych kryteriów (jeśli tak, proszę podać te kryteria) lub też czy występuje element uznania ze strony podmiotów udzielających pomocy.

Czy program umożliwia wybór między różnymi formami pomocy lub połączenie różnych form pomocy (na podstawie określonych kryteriów lub bez uwzględniania żadnych kryteriów)? Proszę wyjaśnić.

Czy program określa maksymalną kwotę pomocy przypadającą na beneficjenta?

8. Intensywność i kumulacja pomocy

Intensywność pomocy jest wyrażana jako odsetek (obliczany w drodze dzielenia kwoty pomocy przez koszty kwalifikowalne). Proszę wyjaśnić potencjalne zróżnicowanie intensywności pomocy (np. w przypadku mienia ubezpieczonego i nieubezpieczonego, różnych rodzajów kosztów kwalifikowalnych, różnych form pomocy, różnych rodzajów szkód, różnych rodzajów beneficjentów itp.).

Czy pomoc może być łączona z pomocą otrzymaną na podstawie innych programów – lokalnych, regionalnych, krajowych lub wspólnotowych – w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych i tego samego celu/różnych celów? Z pomocą *de minimis*? Z wypłatami z tytułu ubezpieczenia? Ze środkami z innych źródeł?

Proszę jasno objaśnić możliwe sposoby kumulowania pomocy przyznanej w ramach zgłaszanego programu z pomocą/odszkodowaniem z innych źródeł.

Kwotę rekompensaty powinno się obliczać w odniesieniu do indywidualnego beneficjenta. Całkowita kwota rekompensaty, obejmująca m.in. pomoc otrzymaną w ramach przedmiotowego programu, wypłaty z tytułu ubezpieczenia i inne wsparcie, nie może przekroczyć 100% wartości szkód wyrządzonych przez klęskę żywiołową.

9. Organ przyznający pomoc i zarządzanie programem pomocy

Proszę podać organ przyznający pomoc (organ może różnić się w zależności od formy pomocy).

Proszę też wskazać instancje/organy odpowiedzialne za zarządzanie programem.

Czy do zarządzania programem powołano specjalne organy (komisje regionalne itp.)? Jeżeli tak, proszę wyjaśnić ich skład, mandat, uprawnienia itp.

Proszę wyjaśnić podstawowe wymagania dla wniosków o przyznanie pomocy.

Jakie dowody muszą przedłożyć beneficjenci (faktury, sprawozdania z kontroli budynków, zamówienia na materiały itp.)? Kto będzie gromadził dowody i przeprowadzał ich ocenę (niezależni eksperci, specjalnie powołane komisje, własna ocena szkód poniżej określonego progu itp.)?

Proszę określić organ odpowiedzialny za płatności. Jeżeli odpowiada za nie więcej niż jeden organ, proszę wyjaśnić zasady ich współpracy, a w szczególności metody zagwarantowania, że wszystkie płatności zostaną zidentyfikowane, a kumulacja nie doprowadzi do nadmiernej rekompensaty.

10. Obowiązek sprawozdawczy *ex post* w odniesieniu do danej klęski żywiołowej

Proszę wyjaśnić, w jaki sposób państwo członkowskie będzie składać Komisji sprawozdania *ex post* po wystąpieniu klęski żywiołowej oraz przedstawić planowany harmonogram sprawozdawczy (np. okoliczności faktyczne dotyczące danej klęski żywiołowej; bardziej szczegółowe informacje dotyczące beneficjentów, poziomu szkód i planowanej pomocy).

CZEŚĆ III – Obowiązek sprawozdawczy *ex post* w odniesieniu do pomocy przyznanej w ramach programu *ex ante*

Niniejsza część listy kontrolnej dotyczy informacji, które należy przedłożyć Komisji w kontekście obowiązku sprawozdawczego *ex post* w odniesieniu do pomocy przyznanej po wyąpieniu danej klęski żywiołowej w ramach istniejącego programu *ex ante*¹⁷. Państwa członkowskie powinny przedstawić argumenty potwierdzające, że dane zdarzenie pasuje do typologii klęski żywiołowej zatwierdzonej w ramach programu *ex ante*.

Zgodnie z prawem pomoc może zostać przyznana i przekazana niezwłocznie, ponieważ poprzez zatwierdzenie programu *ex ante* Komisja zatwierdziła środek. W przypadku, gdy sprawozdania (złożone zarówno na podstawie części III niniejszej listy kontrolnej, jak i zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 794/2004, załącznik 3) lub inne informacje wykażą, że nie przestrzegano warunków programu *ex ante*, a pomoc została przyznana bezprawnie, Komisja niezwłocznie zbada te informacje w celu przeprowadzenia ewentualnego odzyskania środków zgodnie z art. 10-16 rozporządzenia proceduralnego¹⁸.

¹⁷ Niniejsze przepisy dotyczące sprawozdawczości są odrębne od ogólnych obowiązków sprawozdawczych ustanowionych rozporządzeniem Komisji nr 794/2004, gdyż inny jest ich cel (tj. zapewnienie zgodności z programem *ex ante*, a nie składanie rocznych sprawozdań dotyczących wydatków).

¹⁸ Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 83 z 27.3.1999, s. 1).

1. Okoliczności stanu faktycznego

1.1. Rodzaj zdarzenia

Proszę wyraźnie opisać daną klęskę żywiołową. Jeżeli chodzi o serię zdarzeń, proszę jasno wyjaśnić związek między nimi (np. wyjątkowo silne opady deszczu, które doprowadziły do wezbrania rzeki, które doprowadziło do powodzi, która doprowadziła do osuwisk itd.).

Kiedy nastąpiła klęska żywiołowa?

1.2. Zakres terytorialny programu

Proszę jasno określić zakres terytorialny programu (kraj, region). W jaki sposób i na jakiej podstawie określono zakres terytorialny?

Proszę przedstawić wyczerpującą listę dotkniętych regionów lub gmin, w miarę możliwości z zastosowaniem tej samej klasyfikacji map pomocy regionalnej (NUTS 2, NUTS 3).

Przydatne będą następujące informacje: dotknięta populacja (również jako odsetek całej populacji dotkniętego kraju/obszaru), znaczenie gospodarcze dotkniętego regionu (dotkniętych regionów) dla PKB kraju, mapy przedstawiające lokalizację dotkniętych regionów.

Czy jest to klęska transnarodowa (czy została uznana za klęskę żywiołową również przez sąsiednie państwa)?

1.3. Poziom zniszczeń

Proszę określić poziom zniszczeń wyrządzonych przez klęskę żywiołową. W jaki sposób i na jakiej podstawie określono ten poziom?

2. Podstawa prawna

Proszę podać, czy przyjęto dodatkową podstawę prawną (oprócz podstaw prawnych wymienionych w zgłoszeniu programu *ex ante*) i wyjaśnić jej wpływ na program *ex ante*/różnice w stosunku do programu *ex ante*.

3. Beneficjenci

Proszę zaznaczyć, czy w stosunku do warunków dotyczących beneficjentów określonych w zgłoszeniu programu *ex ante* wprowadzono jakiekolwiek zmiany lub wprowadzono nowe warunki.

Proszę podać informacje dotyczące liczby beneficjentów z podziałem na rodzaj beneficjenta i dotknięty region (np. w regionie A: 10 dużych przedsiębiorstw, 15 MŚP i 20 mikroprzedsiębiorstw) lub przedłożyć wyczerpującą listę beneficjentów, którym przyznano pomoc.

4. Czas trwania programu pomocy

Do kiedy beneficjenci mogą ubiegać się o rekompensatę szkód spowodowanych przez daną klęskę żywiołową?

Do kiedy beneficjenci mogą otrzymywać płatności pomocy przyznanej na wyrównanie szkód wyrządzonych przez tę klęskę żywiołową?

Jeżeli przyznana pomoc będzie wypłacana w transzach, proszę podać harmonogram i budżet na transzę.

5. Pula środków i finansowanie

Proszę wyraźnie podać całkowity budżet przeznaczony na rekompensaty za szkody powstałe w wyniku wystąpienia klęski żywiołowej, której dotyczy sprawozdanie.
